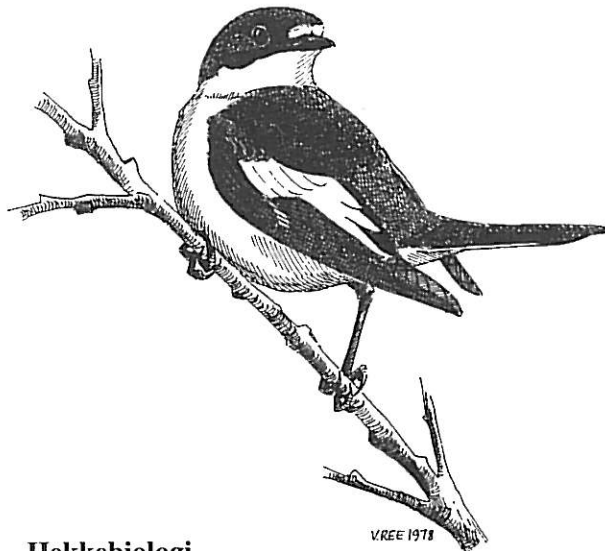

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Global utbredelse

Den svarthvite fluesnapperen har en vestlig palearktisk utbredelse. Hekkeområdet strekker seg fra De britiske øyer i vest gjennom Mellom-Europa og Russland til Jeniseis utspring i Sentral-Sibir. Den nordlige utbredelse går fra den 70. breddegrad i Skandinavia og på Kola-halvøya til omtrent den 61. breddegrad i Ural. I sør finnes arten i et smalt belte langs NV-Afrika fra det østlige Marokko til Tunis. På nordsiden av Middelhavet strekker sørgrensen for hekkeområdet seg fra Spania gjennom Nord-Italia, Jugoslavia og Bulgaria til Ukraina.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Den svarthvite fluesnapperen er sterkt knyttet til skog og hekker i alle skogtyper så sant det finnes reirhull. I Norge er den derfor utbredt over det meste av landet og mangler således kun i fjellstrøk over bjørkebeltet og på trefattige partier langs kysten. Hekketettheten er gjennomgående høyere i løvskog enn i barskog, noe som trolig skyldes en bedre tilgang på naturlige reirhull i løvskog. Den hekker også villig i fuglekasser og er en vanlig hekkefugl i hager og parker. Ved å variere oppsettet av fuglekasser har man kunnet vise at fluesnapperen foretrekker åpen, storstammet skog, og hullåpningen bør være liten (ca. 30-32 mm i diameter). Den foretrekker også kasser som er plassert relativt høyt over bakken (ca. 4 m). Dette har trolig sammenheng med at bakkelevende predatorer som røyskatt og snømus forårsaker betydelig hekketap i enkelte år.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Den norske hekkebestand antas å være i størrelsesorden 200.000-1.000.000 par. Bestanden synes å være stabil. Siden forrige århundre har bestanden i Nord-Norge økt. Lokalt kan bestanden variere betydelig med tilgangen på reirhull. En rekke studier har vist at bestanden kan mangedobles ved oppsetting av fuglekasser, f.eks. viste en undersøkelse i svensk Lappland at bestanden ble 20-doblet på to år etter at fuglekasser ble satt opp (Hanson m.fl. 1966). Dette tyder på at det eksisterer en betydelig «flytende» bestand av ikke-hekkende individer.

Hekkebiologi

Hannene synger ivrig ved en egnet reirplass for å tiltrekke seg en make. Etter pardannelsen er hannen svært taus, men når reiret er ferdig bygget begynner mange hanner å synge på nytt ved en annen reirplass for å tiltrekke seg en hunn nummer to. Andelen polygame hanner i bestanden varierer fra 2% ved Trondheim til rundt 10-20% i Oslo-området. Dette synes å ha sammenheng med at forholdet mellom antall hanner og hunner i bestanden varierer geografisk. I nord er det en overvekt av hanner, og mange hanner kan synge gjennom hele sesongen uten å lykkes med å skaffe seg en make. Takseringer av hekkebestanden basert på syngende hanner kan således gi et skjevt bilde av antall hekkende par.

Knapphet på egnede reirplasser gjør at den svart-hvite fluesnapperen konkurrerer med andre hulerugere, som f.eks. meiser. Det foreligger mange rapporter om at fluesnapperen kan fordrive meiser som allerede er kommet i gang med hekkingen, men det er også gjort observasjoner av at kjøttmeis har drept fluesnappere som har trent seg inn i reiret.

Hannene vender som oftest tilbake til det området de hekket året før, mens hunnene er langt mindre stedtro. Hunnen legger bare ett ordinært kull, vanligvis 5-7 egg, men kan legge et nytt kull ved mislykket hekkforsøk tidlig i sesongen. Hunnen ruger eggene alene i ca. 13 døgn, men hannen mater henne flittig på reiret. Begge kjønn mater ungene. Ungene forlater reiret ca. 16 døgn etter klekking, men blir matet av foreldrene i minst en uke etter at de har forlatt reiret.

Trekkforhold

Den svarthvite fluesnapperen er en utpreget trekkfugl som overvintre i Vest-Afrika nord for ekvator. Høsttrekket foregår i Norge i august og fram til midten av september. Mange norske svarthvite fluesnappere er gjenfunnet i Vest-Europa under høsttrekket. Den svarthvite fluesnapperen ankommer hekkeplassene fra slutten av april til slutten av mai. Hannene kommer gjennomgående en uke før hunnene.

Jan T. Lifjeld

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

1454 ● Konstatert hekking

253 ● Sannsynlig hekking

328 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

